

Nyheter

Dette skal du gjøre om flyalarmen går

2026 er «totalforsvarsåret». Men hva skal du egentlig gjøre om flyalarmen går?

Herman Osnes Opdal

herman.opdal@aftenposten.no

Hannah Emilie Bøthun

hannah.bothun@aftenposten.no

Tirsdag ble tyfonanlegget ved en feil utløst på deler av Østlandet. Det skjedde på fireårsdagen for Russlands fullskalainvasjon av Ukraina. Tyfonanlegg, på folke- munne kalt flyalarmer, kan brukes både i fred og krig for å varsle befolkningen om akutt fare.

1250 tyfonanlegg

I Norge finnes det 1250 tyfonanlegg for å varsle befolkningen. De er plassert i byer og tettsteder, og signalene kan høres av over halvparten av befolkningen, ifølge Direktoratet for samfunnsikkerhet (DSB).

De supplerer nødvarslene som sendes ut på mobiltelefoner. Myndighetene kaller 2026 for totalforsvarsåret. Målet er at samfunnet skal forberedes bedre på kriser og krig.

Men hva skal befolkningen egentlig gjøre dersom flyalarmen går? Aftenposten sendte spørsmål om dette til DSB onsdag morgen. Det tok over ett døgn å få svar.

Gjør som varselet sier

Når signalet *søk informasjon* gis, skal du oppsøke troverdig informasjon. Informasjon fra myndighetene er den mest pålitelige i en beredskapssituasjon, sier fungerende sjef i DSB, Georg Bryn.

NRK P1 er Norges nasjonale beredskapskanal og vil sende løpende informasjon over dab.

I tillegg vil du normalt motta varsel på mobiltelefonen gjennom nødvarsel dersom sirene- eller tyfonanleggene aktiveres, sier Bryn.

Gis signalet *søk dekning*, skal du snarest mulig søke beskyttelse i et tilfluktsrom dersom dette er tilgjengelig.

Dersom du oppholder deg i en bygning med privat tilfluktsrom eller det finnes et offentlig tilfluktsrom i umiddelbar nærhet, skal du søke dekning der, sier Bryn.

Fakta

Hvem har ansvar for hva hvis flyanlegget utløses?

• **DSB/Sivilforsvaret** har ansvar for varslingsanleggene. Det innebærer å sørge for at tyfonene virker og er klare til bruk. Sivilforsvaret gjennomfører en landsomfattende varslingsprøve to ganger i året, i januar og juni.

• **Politiet** har ansvar for å trykke på knappen og utløse varslingsanlegg dersom det er behov for å varsle befolkningen. Ved krig er det Sivilforsvarets ansvar.

• **NRK** har ansvar for å sende styresmaktens beredskapsmeldinger og viktig informasjon på radio. NRK skal også sørge for at meldingene kan nå frem. Altså at NRKs dab-sendingnett fungerer, slik at befolkningen kan motta meldinger på sine radioer.

• **Statens vegvesen** har ansvar for dab-signal i tunneler. I tunneler med dab-sendinger vil meldingene komme på alle kanaler, ikke bare NRK P1.

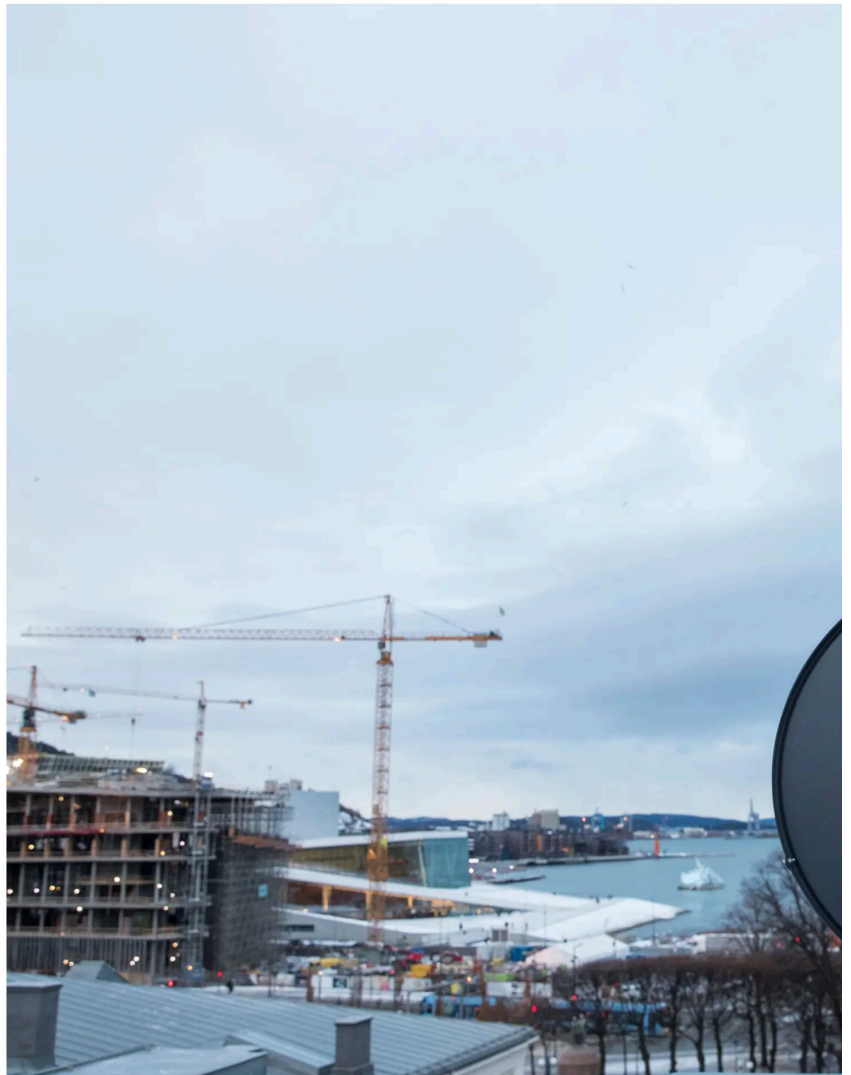
Kilde: Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap

Både private og offentlige tilfluktsrom skal være skiltet. Private internt i bygningen og offentlige på gateplan.

Behov for flere tilfluktsrom

I Norge har vi rundt 600 offentlige tilfluktsrom med plass til rundt 300.000 tusen mennesker til sammen. De enkelte kommunene har ansvar for å informere hvor disse er.

DSB har lagt ut en egen kartoversikt som viser hvor de offentlige tilfluktsrommene ligger. Her kan man blant annet se at det finnes et tilfluktsrom med plass

En tyfon, på folke- munne kalt flyalarm, på taket av Østbanehallen i Oslo. I fredstid tester Sivilforsvaret alle landets tyfoner to ganger i året, klokken tolv den andre onsdagen i januar og juni. Foto: Håkon Mosvold Larsen / NTB

Tilfluktsrommet på St. Hanshaugen drives av Oslo kommune, som også har ansvaret for vedlikehold. Tilfluktsrommet har plass til 1130 mennesker. Foto: Lise Åserud / NTB

til 7000 mennesker under Stortinget i Oslo sentrum.

I tillegg finnes det rundt 18.000 private tilfluktsrom med plass til rundt 2,2 millioner mennesker, men det finnes ingen systematisk

oversikt over hvor disse befinner seg.

Private tilfluktsrom er for dem som er tilknyttet eiendommen. Det vil si personer som oppholder seg i blant annet kontorbyg-

ninger og bedrifter, offentlige bygg som skoler og barnehager eller butikker og hoteller.

56 prosent

I Norge bor det i overkant av 5,6 millioner mennesker. Det er med andre ord rundt 56 prosent av befolkningen som ikke vil få plass i tilfluktsrommene.

Bryn forklarer at det ved en krigssituasjon vil være store geografiske forskjeller på trusselnivå, og at det er lite sannsynlig at hele Norges befolkning vil ha behov for tilfluktsrom.

Videre planlegges det for å kunne iverksette krigsutflugging fra geografisk utsatte områder som anses som tryggere.

Han erkjenner likevel at det er behov for flere tilfluktsrom.

Har jeg et tilfluktsrom?

- Spesielt i større byer og områder i nærheten av militære anlegg. Vi er også i gang med å oppgradere eksisterende til-

Nyheter

Fakta Ulike alarmer

Viktig melding – søk informasjon

- Tre serier med sirenellyd
- Ett minuts opphold mellom hver serie
- Søk informasjon i medier og på offisielle kanaler

Fare for angrep – søk dekning

- Korte, skarpe støt i ett sammenhengende minutt
- Varsler fare for angrep, for eksempel flyangrep
- Gå straks i dekning

fluktsrom og kartlegge eksisterende infrastruktur som kan brukes som tilfluktssteder.

Bryn forklarer at det finnes en oversikt over private tilfluktsrom, men at denne er unntatt offentligheten, fordi de er en del av beskyttelseskonseptet i krig.

- Men kommunen har mulighet til å offentliggjøre informasjon om sine egne private tilfluktsrom dersom fordelene vurderes overveiende mot skjermingshensyn basert på en konkret risikovurdering. Øvrige private tilfluktsrom er det eier selv, etter risikovurdering, som kan velge å offentliggjøre sine egne private tilfluktsrom.

Hva om man ikke har et tilfluktsrom i nærheten? Hva gjør en da?

- Dersom det ikke finnes et tilfluktsrom i nærheten, må du søke dekning der du er. Gå lengst mulig inn i bygningen og helst ned i kjeller eller underetasjer. Hold deg unna vinduer og helst yttervegger, og opphold deg i

den delen av bygningen som gir best mulig beskyttelse.

Bryn forklarer at DSB blant annet ser på erfaringer fra Ukraina når de jobber med å gå gjennom det gamle regelverket for tilfluktsrom.

- Vi planlegger ikke for at alle nye bygg i hele landet skal ha tilfluktsrom, men vi må prioritere utsatte områder, som større byer og områder i nærheten av militære anlegg. Der har vi behov for denne typen beskyttelse.

Dekningsrom

I tillegg vil de innføre en ny kategori for tilfluktsrom kalt dekningsrom, som gir riktig beskyttelse, men er mindre komplisert og kostnadskravende å bygge.

- I mange tilfeller er det det som er riktig å bygge nå. Samtidig pågår det nå et arbeid for å oppgradere eksisterende tilfluktsrom og kartlegge eksisterende infrastruktur som kan brukes som tilfluktssteder, sier Bryn.

NHO fraråder å bruke deltidsansatte på ekstravakt

Domstolsavgjørelse:

Arbeidsgiverorganisasjonen NHO har fått henvendelser fra flere bekymrede medlemsbedrifter etter en dom i Søndre Østfold tingrett der en deltidsansatt fikk medhold i krav om overtidsbetaling

Arbeidstageren vant frem med et krav om overtidsbetaling etter at han hadde tatt på seg ekstravakter. Normen i norsk arbeidsliv har vært at deltidsansatte først får overtid når de jobber utover fulltid.

- Så lenge arbeidstagerensiden fortsetter å fremme søks-

mål med omfattende erstatningskrav, ser NHO seg nødt til å fraråde våre bedrifter å benytte deltidsansatte til ekstravakter eller merarbeid, sier direktør for arbeidsliv og tariff Nina Melsom i NHO. Hun råder bedriftene til heller å bruke tilkallingsvikarer uten fast arbeidsforhold eller innleide folk fra vikarbyråer:

- Vi mener denne saken handler om mer en jus, det handler om hva slags arbeidsliv vi skal ha i Norge. Et slikt spørsmål løses best gjennom godt trepartssamarbeid.

(NTB)

Flertall for skolegudstjenester

Forpliktelse: Et forslag fra KrF om at norske skoler er nødt til å kunne tilby skolegudstjenester, vil få flertall i Stortinget med støtte fra Fremskrittspartiet, Høyre og Senterpartiet, skriver VG.

Lovforslaget innebærer at skolene er forpliktet til å kunne tilby elevene gudstjeneste i skoletiden. Elevene skal selv få bestemme om de ønsker å delta. Stortinget skal stemme over saken torsdag 5. mars.

Utdanningspolitisk talsperson Joel Ystebø i KrF omtaler dette som en viktig seier for partiet: - Elevene må få opp-

leve tradisjonen i praksis. Lite er mer inkluderende og samlenende i løpet av et skoleår enn nettopp skolegudstjeneste.

Frps Simen Velle peker på frivillighetsaspektet som avgjørende.

- Frivilligheten er viktig for Frp, men det er ikke frivillig dersom tilbudet ikke eksisterer i skolen, sier Velle.

Unge Venstre-leder Omar Svendsen-Yagci mener forslaget er «bakoverlent»: - Skolegudstjenester hører hjemme på historiens skraphaug.

(NTB)

Iran og USA i nye forhandlinger

Atomprogrammet: Amerikanske og iranske utsendinger er på nytt på plass i Genève og har med meglere fra Oman innledet en tredje runde med indirekte samtaler.

USAs delegasjon ledes av Donald Trumps spesialutsending Steve Witkoff, som har presidentens svigersønn Jared Kushner ved sin side. Irans delegasjon ledes av utenriksminister Abbas Araghchi. Før samtalen møtte begge parter Omans utenriksminister Bader al-Busaidi.

USA hevder at Iran kan være i ferd med å utvikle atomvåpen, noe iranske lede-

re gjentatte ganger har nektet for.

Iran har erkjent at de tidligere hadde et atomvåpenprogram, men dette ble avvirket i 2003 etter at landets øverste leder ayatolla Ali Khamenei hadde utstedt en fatwa – et religiøst dekret – som forbyr slike våpen.

Inspektører fra IAEA har de siste årene hatt tilgang til iranske atomanlegg og har ikke funnet beviser for at landet har et aktivt atomvåpenprogram. Det har heller ikke amerikansk etterretning, bekreftet USAs øverste etterretningssjef i mars i fjor.

(NTB)

Ny underholdningsredaktør i NRK

Overtar: Jostein Olseng etterfølger Charlo Halvorsen som underholdningsredaktør i NRK. Redaktørbyttet skjer i mai, ifølge NRK.

Den tidligere Mastiff-sjefen sier han går til jobben med stor respekt:

- Underholdning på NRK betyr enormt mye for folk. Derfor kan vi ikke hvile på det vi har gjort for. Vi må være modige og hele tiden

finne nye måter å fortelle historier på for å nå ut til publikum.

Olseng har i ett år vært eksternt sjef i NRK og hatt hovedansvar for den delen av NRKs innhold som lages av norsk produksjonsbransje, skriver statskanalen.

Halvorsen pensjonerer seg over sommeren etter over 40 år i NRK.

(NTB)